

Praktik på pædagoguddannelsen

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Indhold

INDLEDNING	
Hvorfor fokus på praktikken på pædagoguddannelsen?	3
<hr/>	
TEMA 1	
Forberedelse af praktikken	5
<hr/>	
TEMA 2	
Studiedage	12
<hr/>	
TEMA 3	
Praktikvejledning	19
<hr/>	
TEMA 4	
Den fjerde praktikperiode	27

Praktik på pædagoguddannelsen

© 2018 Danmarks Evalueringsinstitut
Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC

Publikationen er kun udgivet
i elektronisk form på:
www.eva.dk

ISBN (www): 978-87-7182-163-5

Hvorfor fokus på praktikken på pædagoguddannelsen?

EVA har undersøgt praktikken på pædagoguddannelsen og ønsker med dette materiale at inspirere til den fortsatte udvikling af praktikken. I materialet præsenterer vi fire centrale områder, hvor pædagoguddannelsen oplever særlige udfordringer med praktikken. For hvert område identificerer vi udfordringer og opmærksomhedspunkter. Desuden har vi samlet en række cases, der viser, hvordan forskellige institutioner arbejder med konkrete tiltag inden for området.

Pædagoguddannelsen er Danmarks største uddannelse med 26 lokale udbud og et årligt optag på over 4.500 studerende. 1. august 2014 startede de første studerende på den nye pædagoguddannelse. De færdiguddannede pædagoger forventes at spille en vigtig rolle i forbindelse med bestræbelserne på at bryde negativ social arv og sikre alle mulighed for et godt liv.¹

I 2011 blev der gennemført en evaluering af pædagoguddannelsen, og i den forbindelse blev der identificeret en række udfordringer. Pædagoguddannelsen blev herefter revideret med henblik på bl.a. at sikre en bedre sammenhæng med praksis. Praktikken, som udgør mere end en tredjedel af uddannelsen, blev omlagt, så størstedelen af den samlede praktik skal afvikles i relation til de nye specialiseringer. Man indførte også en fjerde praktikperiode for at skabe bedre dynamik og en større vekselvirkning mellem teori og praksis.

I dette inspirationsmateriale præsenterer vi fire centrale udfordringer i praktikken på pædagoguddannelsen og ser på en række cases, der viser, hvordan professionshøjskolerne arbejder med praktikken. Materialet er rettet mod undervisere, praktikkoordinatorer, uddannelsesledere og andre med interesse for praktikken på pædagoguddannelsen, og vores håb er, at det kan inspirere til yderligere kvalitetsudvikling af praktikken.

Sådan har vi gjort

Inspirationsmaterialet er udarbejdet på baggrund af en undersøgelse, som EVA har gennemført i efteråret 2017 som en del af sin handlingsplan. Undersøgelsen består af indledende telefoninterviews med praktikkoordinatorer samt institutionsbesøg på seks udbud af pædagoguddannelsen. Herudover er der gennemført opfølgende telefoninterviews med praktikkoordinatorer og studerende på nogle af de seks udbud.

De seks udbud af pædagoguddannelsen er udvalgt således, at alle seks professionshøjskoler, der udbyder pædagoguddannelsen, er repræsenteret, samt at udbud af forskellig størrelse er repræsenteret. Derudover er der sikret variation i, hvilken score udbuddene har på relevante parametre fra Uddannelseszoom², som er et digitalt værktøj, hvor uddannelser kan sammenlignes på en række parametre om uddannelsernes kvalitet og relevans.

De seks udbud er:

- Pædagoguddannelsen på Københavns Professionshøjskole (tidligere UCC) i København
- Pædagoguddannelsen på Professionshøjskolen Absalon i Roskilde
- Pædagoguddannelsen på Professionshøjskolen University College Nordjylland i Hjørring
- Pædagoguddannelsen på UC SYD i Aabenraa
- Pædagoguddannelsen på University College Lillebælt i Jelling
- Pædagoguddannelsen på VIA University College (VIA UC) i Randers.

Praktikken på pædagoguddannelsen

Praktik på pædagoguddannelsen er fordelt på fire praktikperioder.

1. praktik:

- Del af uddannelsens fællesdel
- 2. semester
- 10 ECTS /32 arbejdsdage af 6 timer
- Ulønnet praktik
- Intern bedømmelse: Bestået/ikke bestået

2. og 3. praktik:

- Del af uddannelsens specialisering
- 3. semester/5. semester
- 30 ECTS/32,5 timer pr uge over 6 mdr.
- Lønnet praktik
- Intern bedømmelse: Bestået/ikke bestået
- 3. praktik med eksternt bedømmelse

4. praktik:

- Del af uddannelsens specialisering (Bachelor)
- 7. semester
- 5 ECTS point/16 dage af 6 timer
- Ulønnet praktik
- Bedømmes som del af bachelorprojektet.

1 http://www.ft.dk/samling/20131/lovforslag/l17/html_som_fremsat.htm.

2 http://www.ft.dk/samling/20131/lovforslag/l17/html_som_fremsat.htm.

De udvalgte parametre er udbudsstedernes score på baggrund af følgende spørgsmål til studerende: "Hvor enig eller uenig er du i det følgende udsagn?: "Kvaliteten af min uddannelse er samlet set høj"". Og følgende spørgsmål til dimittender: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?: "Der er overensstemmelse mellem det, jeg har lært på min uddannelse, og de kompetencer, der efterspørges af min nuværende eller seneste arbejdsgiver?" og "Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?: "Min uddannelse har rustet mig til mit job"". LBK nr. 354 af 7.4.2017. BUPL, SL, & PLS. (2017). Kvalitet på pædagoguddannelsen: Undervisning, feedback, motivation og praktik. LBK nr. 354 af 7.4.2017 og bilag til Forståelsesrapport om reform af pædagoguddannelsen. LBK nr. 354 af 7.4.2017.

1

Forberedelse af praktikken

Uddannelsesinstitutionerne forbereder de studerende på praktikken på forskellige måder. Her får I blik for de udfordringer og opmærksomhedspunkter som studerende, undervisere og praktikkoordinatorer oplever samt to cases på, hvordan forberedelsen kan gribes an.

Forberedelse af de studerende er nøglen til en god praktik

Forberedelse af praktikken er vigtig for at opnå det ønskede læringsudbytte af forløbet. En grundig forberedelse gør de studerende trygge i forhold til den praksis, de skal ud at møde, og den medvirker til at sikre, at den studerende, praktikvejlederen og underviseren har en fælles forståelse af uddannelsesmålene.

” Nogle studerende kan være meget usikre før praktikken. Det er derfor vigtigt, at de bliver vejledt om de krav, der er, men også om, hvilke muligheder der er for at få hjælp, hvis man kommer ud for særlige situationer i praktikken.

Underviser på pædagoguddannelsen

EVA's undersøgelse af praktikken peger på, at kompetencemål, vidensmål og færdighedsmål for praktikken er nogle af de ting, som studerende kan opleve som særligt udfordrende. Videns- og færdighedsmålene kan for mange studerende være en smule abstrakte, og de har brug for, at de bliver oversat til den virkelighed, de konkret kommer til at møde i deres praktik.

EVA's undersøgelse af praktikken viser desuden, at praktikkoordinatorerne og underviserne oplever, at de studerende er mindre forberedte på, hvad det vil sige at være på en arbejdsplads. Det er deres oplevelse, at de studerende tidligere i høj grad havde erhvervs erfaring, når de startede på pædagoguddannelsen.

De formelle rammer

Professionshøjskolen forbereder forud for hver praktikperiode de studerende på uddannelsen i praktikken, herunder på studiemetoder og på periodens kompetencemål. Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog.

Kilde: Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog § 10

Sådan understøttes forberedelsen

Praktikkoordinatorer, undervisere og studerende på pædagoguddannelsen oplever følgende forhold som centrale i forberedelsen:

- Tydelige og realistiske forventninger til de studerende er en væsentlig del af forberedelsen. Det kan fx være i form af intromøder for de studerende, en praktikhåndbog eller lignende.
- De studerende skal forberedes til den særlige dobbeltrolle i praktikken – at de både er studerende og er ansat. De studerende skal introduceres til både praktiske ting (hvordan man melder sig syg mv.) og de faglige aspekter som uddannelsesplan, kompetencemål og eksamen.
- De studerende har behov for at arbejde med kompetencemål, vidensmål og færdighedsmål forud for praktikken og for, at underviserne gør dem mindre abstrakte.
- De studerende oplever, at oplæg fra studerende, som lige har været i et praktikforløb, er rigtig givtige. De giver de studerende konkrete eksempler på, hvordan et praktikforløb er, hvilke udfordringer der kan opstå, og lignende.

” Man skal både være studerende og udfylde en funktion på en arbejdsplads. Vi har mange studerende, der er udfordret i forvejen og skal have hjælp til at komme i gang, og derfor er det ekstra vigtigt, at vi får klædt vores studerende på gennem praktikforberedelse.

Underviser på pædagoguddannelsen

CASE

UC LILLEBÆLT:

Kompetenceprofilskema styrker sammenhæng mellem undervisning og praktik

UC SYD:

Praktikforberedende opgave klæder de studerende godt på

UC LILLEBÆLT:

Kompetenceprofilskema styrker sammenhæng mellem undervisning og praktik

På University College Lillebælt (UC Lillebælt) har man gode erfaringer med at bruge kompetenceprofilskemaet i forbindelse med modulerne på uddannelsen, og da den nye pædagoguddannelse indførte videns- og færdighedsmål for praktikken, valgte man at overføre skemaet til praktikken. De første tilbagemeldinger fra undervisere og studerende er, at det er et godt redskab, der hjælper til, at undervisningen bliver koblet til det, de studerende lærer i praktikken.

UC LILLEBÆLT
(CAMPUS JELLING)

124

OPTAG 2017 (KOT)

2014

TILTAG IGANGSAT

Skemaet sikrer individuelle læringsmål for praktikken

For at forberede de studerende bedst muligt har man på pædagoguddannelsen på UC Lillebælt i Jelling udarbejdet et skema, hvor målene for en given praktikperiode er oplyst. Det skal ifølge uddannelsen forberede og understøtte de studerende, så de under praktikken når videns- og færdighedsmålene, og ikke mindst sikre en stærkere kobling af den teoretiske undervisning til praktikken.

Det er obligatorisk for studerende, og de arbejder med kompetenceprofilen i modulet, før praktikken starter, og løbende under praktikken på studiedage. Arbejdet med kompetenceprofilskemaet går ud på, at de studerende arbejder med målene ved at reflektere over, hvilken viden og hvilke færdigheder de allerede har, som de kan trække på i praktikken, og hvilken viden og hvilke færdigheder de særligt mangler og derfor skal have særligt fokus på i praktikken. På den led sikrer skemaet, at de studerende udarbejder individuelle læringsmål for praktikperioden.

Kompetenceprofilskemaet kan ifølge uddannelsen også ses som en form for indholdsfortegnelse for praktikken, som suppleres af refleksionsskemaer, og som de studerende kan arbejde med, eventuelt i samarbejde med deres praktikvejleder. Kompetenceskemaet er ligeledes tænkt som et værktøj til vejlederne ude i praktikken, da det kan give dem et indblik i de studerendes eksisterende viden og færdigheder, som de kan bruge i deres vejledning.

” Det er ikke bare at udfylde et skema. Det kræver, at de studerende arbejder aktivt med det. Går tilbage i gamle moduler og ser på, hvad de har tilegnet sig af viden og færdigheder. Og det er der nogle studerende, som er udfordret af, fordi det ikke lige er noget, som man hurtigt kan gøre.

Kilde: Praktikkoordinator på pædagoguddannelse

På næste side ses et eksempel fra kompetenceprofilen for første praktikperiode.

Kompetenceprofil for 1. praktikperiode

Dato:	Studerende:	Hold:	Praktiksted:
<p>Øvelse 1 praktikforberedelse:</p> <p>1. Noter temaer/interesseområder (evt. i studiegruppen) du er blevet introduceret til i løbet af dit studie, som er relevante i forhold kompetencemålene, samt videns- og færdighedsmålene for praktikken.</p> <p>2. Hvilken viden og færdigheder har du allerede erhvervet dig på studiet, som du kan/skal anvende i arbejdet med ovenstående temaer? Udfyld nuværende viden og færdigheder i nedenstående skema.</p> <p>3. På baggrund af praktikstedets praktikbeskrivelse og dit forbesøg påbegyndes beskrivelsen af hvilken viden og færdigheder du mangler at tilegne dig, og som du skal inddrage i dine læringsfelter jf. pkt.1.</p> <p>Øvelse 2 studiedage:</p> <p>4. På studiedagene arbejdes der videre med beskrivelsen af hvilken viden og færdigheder du mangler at tilegne dig, og som skal inddrages i læringsfelterne. Der arbejdes ligeledes videre med formulering af læringsfelter.</p> <p>Overordnet kompetencemål for 1. praktik:</p> <ul style="list-style-type: none"> Den studerende kan begrunde, tilrettelægge, gennemføre og evaluere pædagogiske aktiviteter gennem deltagelse i pædagogisk praksis på praktikstedet. Den studerende kan vurdere egne læreprocesser i praksis. 			
<p>Vidensmål:</p> <p>Den studerende har viden om</p>		<p>Færdighedsmål:</p> <p>Den studerende kan</p>	
<p>1. praktikstedets målgrupper samt praktikstedets pædagogiske og samfundsmæssige opgaver,</p>		<p>1. anvende viden om praktikstedets samfundsmæssige opgaver i tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde,</p>	
<p>Hvilken viden og færdigheder har jeg allerede som jeg skal/kan inddrage i mine læringsfelter:</p> <p>Hvilken viden og færdigheder mangler jeg at tilegne mig, som jeg skal huske at inddrage i mine læringsfelter:</p>			
<p>2. målsætning, tilrettelæggelse og organisering af pædagogisk praksis, herunder om pædagogiske metoders effekter,</p>		<p>2. målsætte, tilrettelægge, gennemføre og evaluere pædagogisk praksis med inddragelse af viden om effekten af forskellige pædagogiske metoder,</p>	
<p>Hvilken viden og færdigheder har jeg allerede som jeg skal/kan inddrage i mine læringsfelter:</p> <p>Hvilken viden og færdigheder mangler jeg at tilegne mig, som jeg skal huske at inddrage i mine læringsfelter:</p>			
<p>3. evaluerings-, undersøgelses- og dokumentationsformer og</p>		<p>3. dokumentere og evaluere egen deltagelse i pædagogisk praksis, herunder reflektere over kvaliteten i egne læreprocesser, og</p>	
<p>Hvilken viden og færdigheder har jeg allerede som jeg skal/kan inddrage i mine læringsfelter:</p> <p>Hvilken viden og færdigheder mangler jeg at tilegne mig, som jeg skal huske at inddrage i mine læringsfelter:</p>			
<p>4. såvel den sundhedsmæssige som den dannelsesmæssige betydning af sunde madvaner, måltidskultur, hygiejne og indeklima</p>		<p>4. anvende viden om sundhed og sundhedsfremme i tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde</p>	
<p>Hvilken viden og færdigheder har jeg allerede som jeg skal/kan inddrage i mine læringsfelter:</p> <p>Hvilken viden og færdigheder mangler jeg at tilegne mig, som jeg skal huske at inddrage i mine læringsfelter:</p>			

Læringsfelter for 1. praktikperiode

I samarbejde med praktikvejlederen fra praktikstedet vælger den studerende læringsfelter/mål for læring, med afsæt i ovenstående individuelle kompetenceprofil og praktikstedets praktikbeskrivelse.

Læreprocessen organiseres med afsæt i refleksionsskemaer.

I nedenstående felt beskrives læringsfelter og mål for læring kort

Læringsfelt 1:	Læringsfelt 2:
Tema:	Tema:
Begrundelse for valg af tema?	Begrundelse for valg af tema?
Hvilke videns og færdighedsområder inddrages?	Hvilke videns og færdighedsområder inddrages?

Jeg har brugt det som en slags tjekliste

Erfaringerne fra tiltaget siger, at de studerende og underviserne har taget rigtig godt imod kompetenceprofilskemaet. Underviserne ser det som et godt redskab til at sikre, at de studerende kobler deres undervisning på professionshøjskolen til det, de lærer i praktikken.

” Jeg har brugt det som en slags tjekliste til eksamen. Der er de her videns- og færdighedsmål, og jeg har haft de her specifikke læringsmål. Har jeg opfyldt dem, så er det jo det, som jeg skal ind og redegøre for til eksamen.

Kilde: Studerende på pædagoguddannelse

De interviewede studerende har generelt været rigtig glade for kompetenceprofilskemaet, som har gjort det klart for dem, hvilke videns- og færdighedsmål de skulle nå. De studerende har i flere tilfælde aktivt brugt skemaet i dialog med deres praktikvejleder på praktikstedet. En af de studerende fortæller, at han gennemgik skemaet med sin praktikvejleder allerede i forbindelse med forbesøget, og at det blev anvendt aktivt til at planlægge, hvad der særligt skulle være fokus på i hans praktik.

” Jeg har brugt kompetenceprofilen i hver praktik. Jeg har taget en samtale med min praktikvejleder på praktikstederne om, hvor jeg rammer målene, hvor jeg ikke rammer, og hvad jeg skal gøre fremadrettet for at sikre mig, at jeg når alle mål.

Kilde: Studerende på pædagoguddannelse

De studerende udtrykker dog, at der generelt er meget fokus på videns- og færdighedsmål, og at skemaet, alt efter hvordan det anvendes, kan være med til at forstærke dette.

UC SYD:

Praktikforberedende opgave klæder de studerende godt på

På pædagoguddannelsen på UC SYD i Aabenraa skal alle studerende udarbejde en praktikforberedende opgave. Selvom de studerende oplever det som en stor opgave, føler de også, at det forbereder dem til deres praktik.

UC SYD
(CAMPUS AABENRAA)

186

OPTAG 2017 (KOT)

2014

TILTAG IGANGSAT

Opgaven er forberedelse til den studerendes konkrete plan for praktikken

For at sikre et godt praktikforløb og en konkret plan for praktikken har pædagoguddannelsen på UC SYD indført, at alle studerende skal lave en praktikforberedende opgave.

Opgaven består af seks delopgaver.

1. Lær din praktikinstitution at kende.
2. Forbered dit forbesøg.
3. Forbered spørgsmål til dit praktiksted i forbindelse med forbesøget.
4. Læsning af relevant litteratur.
5. En kort beskrivelse af de undervisningsmoduler, du har gennemført inden praktikken.
6. Den studerendes overvejelser om opnåelsen af kompetencemålet for praktikken.

Opgaven skal også præsenteres for praktikvejlederen på praktikstedet, og ideen er, at delopgave 6 skal udarbejdes i samarbejde med praktikvejlederen som første trin i udarbejdelsen af en konkret plan for arbejdet med videns- og færdighedsmål i praktikken.

De studerende oplever, at det er godt redskab til at sikre en konkret plan for praktikken

På trods af de studerende oplever det som en stor opgave, er det ifølge de studerende også i høj grad med til at forberede dem til deres praktik. Fx er det de studerendes oplevelse, at opgave seks, hvor de studerende skal lave en konkret plan for praktikken med praktikvejlederen, med til at sikre, at der i det hele taget bliver udarbejdet en plan for dem. Samtidig oplever de studerende også, at de får god støtte fra underviserne.

” Underviserne er virkelig skarpe på, hvordan vi kan arbejde med videns- og færdighedsmål. De er rigtig gode til at konkretisere og komme med eksempler på, hvor jeg kan arbejde med et mål.

Kilde: Studerende på pædagoguddannelsen

Praktikopgave – 1. praktik

1 Lær din praktikinstitution at kende

Find så mange oplysninger om dit praktiksted som muligt, fx via institutionens og kommunens hjemmeside, praktikportalen mv.:

- Beskriv institutionens lovgrundlag (serviceloven, dagtilbudsloven, folkeskoleloven – og anden relevant lovgivning).
- På baggrund af praktikbeskrivelsen og uddannelsesplanen for dit praktiksted, hvilke tanker gør du dig så om institutionens daglige praksis?
- Hvad er dit umiddelbare indtryk af samspil og relationer i institutionen?

2 Forbered dit forbesøg:

Beskriv:

- Din nuværende viden om og erfaring med målgruppen.
- Dine forventninger til praktikken og praktikstedet – herunder hvad du forventer at lære mere om.
- Dine forventninger til vejleder og vejledningen – herunder hvordan du lærer bedst.

3 Forbered spørgsmål til dit praktiksted i forbindelse med forbesøget vedr.:

- Praktikbeskrivelsen og uddannelsesplanen (skal være klar senest første praktikdag, jf. LBK).
- Arbejdstider og arbejdsplan.
- Arbejdsopgaver (hvilke arbejdsopgaver kan du forvente? Fx alenearbejde, forældrekontakt osv.).
- Vejledning (herunder dine og vejleders ansvarsområder i forhold til vejledningen, fx aftaler om dagsorden og referat).
- Deltagelse i møder og aktiviteter uden for normal arbejdstid (forældrearrangementer, kurser osv. skal indgå i den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid).
- Andre forhold.

4 Dine notater om læsning af relevant litteratur

Du skal udvælge én bog eller én artikel, som er relevant at læse inden første praktikdag. Skriv et resume af bogen/artiklen med dine refleksioner over, hvordan denne viden kan anvendes i praktikken. Mindst én A4-side. Se eventuelt din institutions uddannelsesplan, hvor du kan se, hvilken litteratur du skal læse i praktikken.

Følgende skal indgå:

- Kort resume af bogen/artiklen.
- Hvad har inspireret dig?
- Hvilke elementer eller refleksioner fra bogen/artiklen mener du, med fordel kan anvendes i praktikken?

5 En kort beskrivelse af de undervisningsmoduler, du har gennemført inden praktikken

Hvilke temaer er der undervist i på GK1 – hvad har du læst og arbejdet med i modulet, og hvad er du særligt optaget af?

6 Den studerendes overvejelser om opnåelsen af kompetencemålet for praktikken

Den studerende skal her – med udgangspunkt i institutionens uddannelsesplan – gøre sig konkrete overvejelser om, hvordan hun/han kan arbejde med opnåelsen af det overordnede kompetencemål for praktikperioden. Det er her muligt at tone sin læring i praktikken med personlige kompetencer og interesser.

Kilde: UC SYD

2

Studiedage

Studiedage er et område, som mange uddannelsesinstitutioner oplever som udfordrende. I denne del af materialet stiller vi skarpt på de udfordringer og opmærksomhedspunkter som studerende, undervisere og praktikkoordinatorer oplever. Jeres videre overvejelser og drøftelser kan måske finde inspiration i de to cases, der viser, hvordan nogle institutioner tilrettelægger studiedagene i praktikkerne.

Studiedagenes indhold er vigtigt for at understøtte en god kobling mellem teori og praksis

Hensigten med studiedagene er at understøtte en bedre kobling mellem teori og praksis og hermed understøtte et højt læringsudbytte af praktikken:

Med henblik på en bedre kobling mellem teori og praktik – og for at øge de studerendes læringsudbytte – skal der stilles centrale krav til studiedage/indkaldsdage under praktikken. Der indføres en bestemmelse i bekendtgørelsen, som beskriver formålet med studiedagene og de krav, der stilles til gennemførelsen af studiedagene som en central del af praktikken. Hensigten er, at de studerende kan opnå den viden og de færdigheder, som beskrives i kompetencemålene (slutmålene) for praktikken.

En undersøgelse foretaget af BUPL, SL og PLS³ viser, at der er udfordringer med studiedagene, hvad angår forholdet mellem teori og praksis. 46 % af de studerende oplever ikke, at studiedagene bidrager til at styrke forholdet mellem teori og praksis. De studerende beskriver bl.a., at indholdet på studiedagene opleves som irrelevant i forhold til deres praktik og mål for praktikken.

De formelle rammer

I forbindelse med de tre første praktikforløb tilrettelægger uddannelsesinstitutionen studiedage, hvor de studerende modtager undervisning og vejledning af professionshøjskolen. Formålet med studiedagene er at understøtte de studerendes tilegnelse af praktikkens kompetencemål ved at koble teori og praksis med udgangspunkt i de studerendes læring i praktikken. I studiedagene skal de studerendes dokumentation af deres praktikerfaringer indgå.

Under første praktikforløb, som har et omfang på 10 ECTS-point, er der tre studiedage. Under andet og tredje praktikforløb, som har et omfang på 30 ECTS-point, er der ti studiedage. Der indgår ikke studiedage under fjerde praktikforløb, som er en observationspraktik, der gennemføres i forbindelse med bachelorprojektet. Der er mødepligt til praktikken og dermed studiedagene, som indgår i praktikken. Kilde tilføjes:

Kilde: Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog § 8.

Størstedelen af underviserne og studerende, der deltog i EVA's undersøgelse, oplever, at det kan være en udfordring at gøre studiedagene relevante for alle studerende. Det skyldes, at der er stor variation i de studerendes praktiksteder og i de målgrupper, de beskæftiger sig med i deres praktik, og at de studerende kan have igangsat forskellige aktiviteter og planer i deres praktik, som ikke passer med det indhold og de opgaver, der hører til studiedagene. Det resulterer i, at det er svært for de studerende at koble undervisningen til praksis.

” De bindende opgaver stemmer ikke altid overens med, hvad der rører sig i praksis, og så bliver det en forceret og lidt kunstig ting at lave en opgave om børns humor, når det, der skete i praksis, var noget helt andet, fx naturtema i institutionen. Så passer det altså ikke, at jeg skal tage tre børn fra og snakke om humor.

Studerende på pædagoguddannelsen

Samtidig oplever undervisere og praktikkoordinatorer, at de studerende under deres praktikforløb har travlt og er selektive med hensyn til, hvilke aktiviteter de deltager i, og derfor er der ofte dårligt fremmøde til studiedagene.

” Det har altid været et problem med de studerendes fremmøde til studiedage. Der er flere årsager. De studerende er meget selektive – de kommer kun, hvis de mener, at det, der er på programmet, er relevant for dem. Og så er der også mange, der bruger det til at tage en puster. Det er hårdt at være i praktik, særligt hvis man aldrig har haft et fuldtidsjob før.

Praktikkoordinator på pædagoguddannelsen

3 BUPL, SL, & PLS. (2017). Kvalitet på pædagoguddannelsen: Undervisning, feedback, motivation og praktik.

Sådan gøres studiedagene mere relevante

For at sikre et godt fremmøde blandt studerende og understøtte en stærk kobling mellem teori og praksis er det vigtigt, at studiedagene er relevante for de studerende. Her er, hvad praktikkoordinatorer, undervisere og studerende peger på, kan gøre studiedage mere relevante:

- Fokusér på, at det faglige indhold på studiedagene kan omfavne den praksis, de studerende møder. Det sikrer, at de studerende kan koble deres praksiserfaringer op på et begreb eller en teori. Det kan fx være, ved at de studerende medbringer praksisfortællinger, som behandles med et teoretisk blik på studiedagene.
- Inddel de studerende i studie-/arbejdsgrupper efter målgrupper i praktikken. Det kan fx være ved at inddele de studerende inden for specialiseringen social- og specialpædagogik efter, hvorvidt de arbejder med børn eller voksne i deres praktik.
- Tillad, at opgaverne på studiedagene kan tage udgangspunkt i, hvad der i forvejen foregår i praktikken. Det gør, at de studerende kan reflektere over den praksis, de befinder sig i.
- Tilpas opgavernes omfang. De studerende oplever at have meget travlt i praktikken, og opgavernes omfang skal tilpasses den tid, de studerende skal bruge.

” Det går igen i mange af vores evalueringer, at de studerende har svært ved at se relevansen. De er dybt optaget af det, som de oplever i deres praktik lige nu. Det er vigtigt, at underviserne ved starten af studiedagene understøtter transfer. At de forklarer de studerende, hvorfor det er relevant for dem – hvorfor det fx kan hænge sammen med deres praktik, at de hører om autisme, når de er i en vuggestue.

Praktikkoordinator på pædagoguddannelsen

Det faglige fokus er vigtigt på studiedagene

Undervejs i praktikken kan de studerende opleve et bredt spektrum af udfordringer og problemer, der vedrører både praktiske forhold og forhold, der kan understøtte deres læring. Fx oplever over halvdelen af de studerende, at der ikke er tid til at forberede studiedele som fx logbog. Samtidig oplever over en fjerdedel, at der ikke er tid til vejledning. Oven i det kan de studerende også opleve problemer med vold, trusler, dårligt samarbejde med kollegaer eller et stresset arbejdsmiljø⁴.

At håndtere problemer i praktikken på studiedagene gør det udfordrende for en underviser at holde et fagligt fokus på studiedagene. Både studerende og undervisere oplever, at det kan tage meget tid fra selve undervisningen. Faktisk oplever underviserne, at de studerende er følelsesmæssigt overvældede og derfor kan have svært ved at tage imod læring. Og så kan det ligeledes være meget udfordrende for underviserne at rumme de studerendes oplevelser:

” For undervisere, der ikke er praktikkoordinatorer, vil det være svært at kunne rumme begge dele. Du står med 40 studerende på en studiedag, og når de gerne vil have faglige input og hjælp til deres læringsmål, så kan du ikke det andet. Så har du en studerende, der græder, og så er der en, som er megavred. Det er svært at gå fra faglighed til følelser.

Praktikkoordinator på pædagoguddannelsen

Ikke desto mindre har de studerende behov for at drøfte deres problemer på studiedagene med både andre studerende og underviserne. Det er godt at tale med andre studerende, som er ligeværdige, og som man kan spejle sig i.

Samtidig er der problemer i praktikken, som er for personlige, til at de studerende kan have lyst til at tage det op i undervisningen, hvorfor der også kan være behov for, at de studerende kan drøfte det med en praktikkoordinator under fire øjne:

” Det har været for personligt, til at jeg ville tage det op sammen med holdet. Jeg har taget en underviser til side, men det giver en meget større ro, at man kan komme til praktikkoordinatoren, som kan give et andet perspektiv på tingene.

Studerende på pædagoguddannelsen

4 BUPL, SL, & PLS. (2017). *Kvalitet på pædagoguddannelsen: Undervisning, feedback, motivation og praktik*.

Sådan bevares et fagligt fokus på studiedagene

Det er ifølge praktikkoordinatorer, undervisere og studerende vigtigt, at der skabes et rum for at drøfte problemer i praktikken, da det giver overskud til de faglige diskussioner:

- Afsæt tid til, at de studerende kort kan få luft for deres problemer, og screen herefter for de største problemer. Disse kan herefter tages op i plenum, eller de studerende kan blive henvist videre, fx til en praktikkoordinator.
- Sørg for, at de studerende kan sparre med hinanden på studiedagene. Det er vigtigt for de studerende at kunne dele erfaringer og hjælpe hinanden. Det giver ifølge de studerende tryghed.
- Informer de studerende om, hvor de kan få hjælp til større problemer, som ikke direkte vedrører faglige udfordringer i praktikken.

” Det er meget forskelligt, hvordan de [studiedagene] fungerer. I tredje praktik, der fik vi indflydelse på, hvad der skulle ske på studiedagene. Der, hvor dagene har været tilrettelagt i forhold til, hvad vi faktisk lavede i praktikken, har det været super.

Studerende på pædagoguddannelsen

” Det [at opdele undervisningen med fokus på henholdsvis de studerendes problemer i praktikken og det faglige] giver rigtig god mening, for det er rigtig tit, når man kommer ind på en studiedag, at man har et virkelig stort behov for at få snakket med sine medstuderende, og det var dejligt, at der var lagt tid ind til det. Dem, der havde problemer i praktikken, kunne komme ud med det.

Studerende på pædagoguddannelsen

CASE

**PROFESSIONSHØJSKOLEN
ABSALON:** Tilbud om individuel vejledning skaber mere fokus på fagligt indhold på studiedag

**VIA UNIVERSITY COLLEGE
RANDERS:** Fælles oplæg og løbende praktikopgaver giver studerende mere undervisning og bedre kobling til praktikken

PROFESSIONSHØJSKOLEN ABSALON:

Tilbud om individuel vejledning skaber mere fokus på fagligt indhold på studiedage

På pædagoguddannelsen på Professionshøjskolen Absalon i Roskilde oplevede underviserne et behov blandt de studerende for at drøfte de problemer, der kan dukke op i løbet af praktikforløbet. Studiedagene er derfor struktureret ud fra en model, hvor der er afsat fire timer til undervisning og to timer, hvor de studerende har mulighed for at modtage individuel vejledning af en praktikkoordinator.

PROFESSIONS-
HØJSKOLEN ABSALON
(CAMPUS ROSKILDE)

376

OPTAG 2017 (KOT)

2017

TILTAG IGANGSAT

Studiedage består af fire timer med fagligt indhold og to timer til individuel vejledning

På pædagoguddannelsen på Professionshøjskolen Absalon i Roskilde oplevede underviserne et behov blandt de studerende for at drøfte de problemer, der kan dukke op i løbet af praktikforløbet. Underviserne oplevede dog samtidig, at der ikke var tid på studiedagene til at håndtere disse problemer, ligesom det tog fokus væk fra det faglige indhold og koblingen mellem teori og praksis. Derfor har pædagoguddannelsen på Professionshøjskolen Absalon i Roskilde struktureret studiedagene ud fra en model, hvor der er afsat fire timer til undervisning med fokus på det faglige indhold og to timer, hvor de studerende har mulighed for at modtage individuel vejledning af en praktikkoordinator om de konkrete problemer, de kan møde i løbet af deres praktikforløb. Det kan være både om graviditet og sygdom og om større og mere følsomme problemer som fx samarbejdsproblemer eller problemer med at tilpasse sig praktikstedets arbejdsform. De studerende har mulighed for at booke en halv times vejledning, hvor de sidder i et rum sammen med praktikkoordinatoren alene. Det giver plads til også at rumme de større, følsomme problemer.

På første studiedag bliver de studerende introduceret til modellen og til, hvad der er henholdsvis underviserens og praktikkoordinatorens rolle på studiedagene, så de kender rammen for undervisningen, men samtidig ved, hvor de skal henvende sig med større problemer. Der er derudover udarbejdet en vejledning til de studerende om, hvad de kan bruge praktikkoordinatoren til.

Den individuelle vejledning vil typisk være en procesvejledning med fokus på, hvad den studerende og eventuelt praktikstedet fremadrettet kan gøre for at håndtere problemet. Ofte vender

praktikkoordinatoren problemet til en faglig udfordring, hvor det behandles teoretisk, eller den studerende får konkrete hjælperedskaber til at håndtere problemet.

De studerende oplever at få den rette hjælp med deres udfordring

Som oftest er praktikkoordinatorens tid booket op, og nogle gange må praktikkoordinatoren udvide med tider, hvor de studerende kan få vejledning. Nogle af underviserne oplever det som en lettelse ikke at skulle håndtere større problemer på studiedagene. Praktikkoordinatoren oplever, at de studerende er mere rolige efter en vejledning, bedre forstår deres problem og har fået hjælperedskaber til at håndtere problemet. De studerende oplever, at de får konkret hjælp til at løse deres udfordringer og herigennem også får mere fokus på læringen i praktikken:

” Praktikkoordinatoren har hjulpet mig med, hvordan jeg kan gå ind og styre vejledningen med min praktikvejleder, og har givet mig en opskrift eller model, jeg kan følge for at få noget fagligt, jeg kan snakke om til vejledningen. Så praktikvejledningen ikke bare bliver løs snak, men så der rent faktisk er noget håndgribeligt og noget, jeg kan bruge til noget [...] Dvs. hvordan det bliver en mere faglig og teoretisk snak i stedet for en løs snak, som ikke kan bruges.

Studerende på pædagoguddannelsen

VIA UNIVERSITY COLLEGE RANDERS:

Fælles oplæg og løbende praktikopgaver giver studerende mere undervisning og bedre kobling til praktikken

På VIA University College har man gode erfaringer med at strukturere studiedagene på nye måder. Her veksler de mellem fælles oplæg på tværs af specialiseringer og en lokal "oversættelse" gennem undervisning og praktikopgaver på specialiseringen.

VIA UC
(CAMPUS RANDERS)

108

OPTAG 2017 (KOT)

2016

TILTAG IGANGSAT

Studiedage veksler mellem fælles oplæg og undervisning på specialiseringer

Underviserne havde igennem en periode oplevet dårlige evalueringer og ringe fremmøde, som viste, at de studerende ikke fik nok ud af studiedagene. De studerende følte, at de fik for lidt undervisning, og der var for meget selvstudie på studiedagene, hvilket resulterede i, at mange studerende gik hjem tidligt eller helt blev væk.

Derfor har VIA University College på Campus Randers valgt at arbejde med en ny model for studiedagene, hvor de især fokuserer på to elementer:

Oplæg på tværs af specialiseringer

Underviserne planlægger studiedagene i fællesskab og holder fælles oplæg på tværs af de tre specialiseringer. Det giver flere undervisningstimer, som gør det muligt for undervisere at strukturere studiedagene, så de veksler mellem fælles oplæg og undervisning på specialiseringerne. De studerende arbejder med afsæt i de fælles oplæg videre på deres specialisering. Her har de også mulighed for at sparre vedr. konkrete praktikoplevelser. De studerende får mere undervisning, og strukturen på dagen med vekslende fælles oplæg, lokal undervisning, gruppearbejde og sparring understøtter forventningen om og rammerne for, at studerende arbejder seriøst med de temaer, der rejses på studiedagene.

” Det der fungerer helt vildt godt er, at man får lov at komme ind og få sat ord på det, man oplever derude og får hjælp til at lægge noget teori ind over og forbinde teori og praksis sammen og sparre med hinanden. Især det med at sparre med hinanden er rigtig godt.

Studerende på pædagoguddannelsen

Opgaver der rækker ind i praktikken

Studiedagene tilrettelægges med mindre opgaver, som den studerende arbejder videre med i praktikken, og som bringes i spil igen på efterfølgende studiedage. Erfaringen blandt undervisere og studerende er, at opgaverne bliver et centralt omdrejningspunkt for studiedagene, og at de støtter de studerende i at koble teori med den praksis, de er en del af i praktikken. Samtidigt oplever de studerende, at opgaverne støtter dem i at indsamle empiri til deres arbejdsportefolie og klæder dem på til eksamen. Opgaverne kan både være planlagt og stillet på tværs af specialiseringer, men ofte er opgaverne knyttet til specialiseringen. Det betyder, at de studerende får mulighed for at arbejde med deres konkrete praktik, som de naturligt er optaget af fx gennem snaplogs, praksisfortællinger eller videologs.

” Der kan godt gå meget arbejde i det, når man er derude. Så har det været rart at have nogle opgaver, man skal gøre. Man bliver holdt på sporet midt i mellem det teoretiske og det praktiske.

Studerende på pædagoguddannelsen

De studerende oplever, at studiedagene er blevet relevante

De studerende og underviserne er mere engageret i studiedagene. De studerende evaluerer studiedagene mere positivt. Både studerende og underviser oplever, at de studerendes fremmøde er stort, at de deltager aktivt, og at de møder op med forberedte praktikopgaver. De studerende oplever, at studiedagene klæder dem på til eksamen, og underviserne oplever, at de studerende anvender indhold fra studiedage i deres eksamener.

Uddannelsesstedet er glad for den nye tilgang til studiedagene og oplever, at underviserne prioriterer studiedagene og leverer god undervisning. I kombination med det gode samarbejde mellem underviserne oplever uddannelsesstedet, at underviserne brænder mere igennem, og der opstår en positiv motivationsspiral blandt studerende og undervisere.

” Underviserne har været rigtig dygtige til for det første at give os noget undervisning, vi kunne bruge til noget og ikke bare sætte os ud i grupper, men faktisk give os konkrete opgaver, som vi kunne koble til vores praksis.

Studerende på pædagoguddannelsen

” Det er ret cool, at vi arbejder på tværs. Fx syntes jeg, at vi løser rigtigt fint, at alle tre specialiseringer går ud i studiedagene og arbejder med det professionspersonlige (indhold fra studiedag, red.), men de bærer også noget hjem fra praktikperioden. Den bevægelse frem og tilbage, det syntes jeg er en god bevægelse, og det lærer dem at arbejde med det dobbelte greb.

Underviser pædagoguddannelsen

Her ses et eksempel på en studiedag fra 3. praktik periode

Program for en studiedag

	Hold	Titel	Program	Forberedelse
9.00-11.30	Specialisering: Skole og Fritid	Det tværprofessionelle samarbejde, Interview og iagttagelser	<ul style="list-style-type: none"> – Fremlæggelser af interview og iagttagelser – Oplæg dialog og gruppeprocesser om pædagog og læresamarbejde 	Interview og iagttagelser til fremlæggelse (opgave fra sidst) Angivet litteratur
12.15 -14.45	Fælles for alle specialiseringer	Arbejde med ME2-modellen: oplukning af disharmonier	<ul style="list-style-type: none"> – Oplæg om disharmonier – Øvelser og erfaringsudveksling – Præsentation af kriterier og rammer for fremlæggelser af forandringsprocesser til studiedag i april 	Eksempler på disharmonier i praksis Genbesøg litteratur fra forrige studiedag

Kilde: VIA University College, Campus Randers

3

Praktikvejledning

Praktikvejledningen er en væsentlig del af en god og udbytterig praktik. Her får du blik for de udfordringer og opmærksomhedspunkter som studerende, undervisere og praktikkoordinatorer oplever i relation til praktikvejledning. Du får også inspiration til det fortsatte arbejde med praktikvejledning gennem tre cases, der viser, hvordan nogle institutioner griber praktikvejledning an.

Praktikvejlederne klædes løbende på til opgaven

Praktikvejledningen er et af de vigtigste elementer i at sikre en god og ikke mindst lærerig praktik. Praktikvejledning er den vejledning, som den pædagogstuderende møder på praktikstedet i forbindelse med en praktikperiode. Praktikstedet har et overordnet ansvar for, at den studerende modtager praktikvejledning i overensstemmelse med kompetencemålene for den pågældende praktikperiode. Der er ikke fastsat regler for praktikvejledningens organisering, ligesom der heller ikke eksisterer formelle krav til praktikvejledernes uddannelsesbaggrund og formelle vejledningskompetencer. Der har dog været fokus på området herunder afsat midler til opkvalificering af praktikvejlederne.

En undersøgelse foretaget af BUPL, SL og PLS⁵ viser, at 63 % af de studerende svarer ja til, at der er udarbejdet en uddannelsesplan for deres praktik, mens hver fjerde oplever ikke at have en uddannelsesplan. Professionshøjskolerne oplever også, at de studerende ikke altid får nok vejledning.

EVA's undersøgelse af praktikvejledningen på pædagoguddannelsen (2014) viser, at 40 % af praktikvejlederne på daværende tidspunkt havde gennemført praktikvejllederuddannelsen (se boks). Undervisere og praktikkoordinatorer og studerende oplever da også, at praktikvejlederne har meget forskellige forudsætninger for at løfte opgaven, og at opgaven ofte skifter hænder.

” Der bør være en strammere kultur omkring vejledning på praktikstederne. Det er en måde at holde os studerende til ilden på, og det er en måde at vise engagement på fra praktikstedets side. Nogle af de steder, jeg har været, var det for vagt, og der er for mange aflysninger. Det bliver ikke prioriteret. Man får følelsen af, at man bare er arbejdskraft, hvis ikke man kan få lov til at reflektere.

Studerende på pædagoguddannelsen

De formelle rammer

Praktikstedet udarbejder en praktikbeskrivelse, der skal indeholde følgende:

1. Beskrivelse af praktikstedet, herunder formål, karakteristik af brugergruppe og arbejdsmetoder.
2. Uddannelsesplan for de praktikperioder, praktikstedet kan modtage studerende. Planen skal udarbejdes i overensstemmelse med kompetencemålene for de relevante praktikperioder med angivelse af relevant litteratur, organisering af praktikvejledning og af kontakt til professionshøjskolen. Uddannelsesplanen udarbejdes i samarbejde med professionshøjskolen.

Praktikstedet har ansvaret for, at den studerende modtager praktikvejledning i overensstemmelse med kompetencemålene for praktikperioden.

Senest når 2/3 af praktikperioden er forløbet i første, anden og tredje praktikperiode, skal praktikstedet efter møde med professionshøjskolen og den studerende udtale sig om, hvordan den studerende kan opfylde kompetencemålene for den pågældende periode.

Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog, § 9 og 10.

Praktikvejllederuddannelsen

Praktikvejllederuddannelsen er et modul på den pædagogiske diplomuddannelse. Praktikvejllederuddannelsen er normeret til 10 ECTS-point og syv ugers fuldtidsstudier. Modulet kan indgå som et led i den pædagogiske diplomuddannelse, men det kan også tages selvstændigt. Praktikvejllederuddannelsen kan tages mange steder i landet og udbydes af de professionshøjskoler, der også udbyder pædagoguddannelsen.

Formålet med modulet er, at den studerende udvikler kompetencer, der gør det muligt at varetage en praktikvejllederfunktion i tilknytning til pædagoguddannelsen, jf. studieordningen for den pædagogiske diplomuddannelse. Modulet er teoretisk funderet og skal give den studerende viden, færdigheder og kompetencer inden for fire områder:

1. Tilrettelæggelse af praktik som uddannelseselement i pædagoguddannelsen
2. Pædagogisk arbejde som profession
3. Iagttagelse og vurdering af læreprocesser
4. Vejledning og bedømmelse, herunder den studerendes eventuelle egen praksis som praktikvejlleder.

Sådan understøttes praktikvejlederne

EVA's undersøgelse viser, at professionshøjskolerne på forskellig vis forsøger at understøtte praktiksteder. Det sker bl.a. via møder på ledelsesniveau, intromøder forud for hver praktikperiode for praktikvejlederne, afholdelse af kortere kurser, praktikhåndbøger, pjecer mv.

Praktikkoordinatorer og undervisere peger på forskellige ting, som er med til at hjælpe praktikvejlederen til at blive en god vejleder:

- Det kan understøtte praktikvejledernes praktikvejledning, hvis de deltager i studiedage på professionshøjskolen sammen med de studerende.
- Klæd de studerende på til at stille krav i forhold til praktikvejledningen. Det øger sandsynligheden for, at praktikvejledningen bliver gennemført og er succesfuld.
- Understøt de studerendes praktik ved at sikre en dialog med praktikstederne. Dialog skal foregå på flere forskellige niveauer: kommuneniveau, ledelsesniveau og praktikvejlederniveau. Alle niveauer er vigtige for at sikre, dels at alle er informeret om krav og regler, dels at der er opbakning til praktikvejlederens arbejde.

Det er vigtigt, at de voksne taler sammen. Samarbejdet skal være på alle niveauer, men det er særligt vigtigt at sikre, at alle aftaler kommer ned igennem leddene til praktikvejlederne. Der ligger et stort arbejde i at sikre, at de lever op til kravene på praktikstederne.

Praktikkoordinator på pædagoguddannelsen

Den gode vejleder stiller krav

EVA's undersøgelse af praktikken viser, at de studerende har meget varierende oplevelser med praktikvejledning. Generelt oplever de fleste dog vejledere, som meget engagerede.

Hvis der er noget, der kan gøre de studerende glade for en vejleder, så er det, når denne stiller krav. Altså der skal være en dagsorden til vejledningen, der skal læses litteratur, og vejlederen vil se arbejdsportfolio.

Underviser på pædagoguddannelsen

De studerende fremhæver følgende som kendetegnende for den gode praktikvejleder/praktikvejledning:

- At praktikvejlederen er up to date med de teorier, den studerende har på uddannelsen.
- At den studerende bliver modtaget godt, og at alle ved, at han/hun starter.
- At vejlederen udfordrer den studerende, fx ved at sende links til supplerende litteratur.
- At vejlederen fastsætter rammer for vejledningen.
- At vejlederen får den studerende til at reflektere over egen praksis.
- At vejlederen tager udgangspunkt i den enkelte studerende og har blik for den studerendes styrker og svagheder.

EVA's undersøgelse af praktikvejledningen på pædagoguddannelsen (2014) viser, at der særligt er fem kompetencer, som kendetegner den gode praktikvejleder (se boks).

Jeg var virkelig glad for min sidste vejleder, som udfordrede mig fagligt og bl.a. sendte mig tekster, som jeg kunne læse, og som tog sig tid til at observere min praksis.

Underviser på pædagoguddannelsen

Vejlederkompetence

EVA's undersøgelse af praktikvejledningen på pædagoguddannelsen (2014) viser, at de vejledere, der har gennemført praktikvejlederuddannelsen og kortere kurser og deltaget i introduktionsmøder, har en mere positiv vurdering af deres egne kompetencer end vejledere uden nogen form for efteruddannelse inden for praktikvejledning.

CASE

UNIVERSITY COLLEGE NORDJYLLAND:
Læringsplansdag forbereder studerendes faglige udbytte af praktik

VIA UC: Fælles vejledning fra praktikstederne giver studerende indblik i faglige udviklingsprojekter og indsatsområder

UC SYD: Praktikvejlederkonference sikrer god dialog med praktikvejlederne om praktikens betydning

PRAKTIKVEJLEDERENS FEM KOMPETENCER

1 Den gode praktikvejleder kan tilrettelægge praktikken som et godt læringsforløb

Viden:	Færdigheder:
Viden om voksnes læring	Kan afklare egne, institutionens og den studerendes forventninger til praktikperioden Kan samarbejde med ledelse og kollegaer om at skabe et læringsmiljø for den studerende

2 Den gode praktikvejleder kan vejlede i konkrete læringsituationer

Viden:	Færdigheder:
Viden om den rolle, som refleksion spiller i læringsprocesser	Kan reflektere over egen praksis Kan reflektere over praktikstedets måde at arbejde på Kan bidrage til den studerendes refleksion før, under og efter handling

3 Den gode praktikvejleder kan koble praktikken med uddannelsen

Viden:	Færdigheder:
Kendskab til de krav, der stilles til praktikstedet i forbindelse med de forskellige praktikperioder Kendskab til de krav, der stilles til den studerende i forbindelse med de forskellige praktikperioder	Kan bidrage til udarbejdelsen af praktikbeskrivelsen Kan vejlede den studerende om praktikken set i forhold til opfyldelsen af kompetencemålene Kan vurdere, hvordan den studerende opfylder praktikperiodens læringsmål

4 Den gode praktikvejleder kan udøve professionen på et højt fagligt niveau

Viden:	Færdigheder:
Grundlæggende indsigt i praktikstedets brugergruppe Grundlæggende forståelse af den kernefaglige opgave Opdateret viden om de arbejdsmetoder, som anvendes på praktikstedet	Kan anvende sin viden i praksis i hverdagen på praktikstedet

5 Den gode praktikvejleder kan støtte den studerende som lærende

Viden:	Færdigheder:
-	Har blik for individuelle behov ("møder den studerende, hvor hun er") Hjælpe den studerende på plads i det kollegiale fællesskab Kan støtte den studerende i særligt krævende lærings-situationer

Kilde: EVA, 2014: Praktikvejledning på pædagoguddannelsen.

UNIVERSITY COLLEGE NORDJYLLAND:

Læringsplansdag forbereder studerendes faglige udbytte af praktik

Første studiedag i første, andet og tredje praktikforløb på pædagoguddannelsen på Campus Hjørring er tilrettelagt som en læringsplansdag for studerende, praktikvejledere og studieledere. På den måde etableres der tidligt i praktikforløbet et tæt samarbejde mellem alle parter om praktikkens mål.

UC NORDJYLLAND
(CAMPUS HJØRRING)

114

OPTAG 2017 (KOT)

2014

TILTAG IGANGSAT

Læringsplansdag kvalificerer den vejledning, de studerende får i praktikforløbet

Første studiedag i første, andet og tredje praktikforløb på pædagoguddannelsen på University College Nordjylland i Hjørring er tilrettelagt som en læringsplansdag for studerende, praktikvejledere og studieledere. Formålet er at mødes til dialog og sparring om den studerendes læringsplan med henblik på at kvalificere denne og den studerendes læringsforløb i praktikken, herunder at kvalificere den vejledning, som den studerende modtager i praktikforløbet.

På læringsplansdagen udveksler studerende, praktikvejledere og studievejledere ideer og samarbejder om, hvordan praktikkens mål kan operationaliseres i den studerendes læringsplan og omsættes i den studerendes læringsforløb. Derudover bliver praktikvejlederne informeret om de studerendes faglige grundlag for den igangværende praktik ved at få indblik i undervisningen og andre faglige aktiviteter fra uddannelsesforløbet, som ikke vedrører praktik. Intentionen er, at der allerede tidligt i praktikforløbet etableres et tæt samarbejde mellem studerende, praktikvejledere og studievejledere om praktikkens mål, og at alle parter får et fagligt udbytte af dagen.

Læringsplansdagen er organiseret sådan, at de studerende og praktikvejlederne starter hver for sig. De studerende arbejder med deres læringsplan, mens praktikvejlederne får et oplæg om de studerendes faglige grundlag. Derefter er der fælles dialog med det formål, at studerende og praktikvejledere kan få inspiration til, hvordan man kan arbejde med praktikkens mål i praktikforløbet.

Især praktikvejlederne oplever at få god viden om de studerendes faglige grundlag

Pædagoguddannelsen i Hjørring har gode erfaringer med læringsplansdagen. Særligt får uddannelsen positive tilkendegivelser fra praktikvejlederne, som oplever et stort udbytte af dagen med hensyn til at få viden om de studerendes faglige grundlag til videre brug i vejledningen af de studerende.

Sådan ser læringsplanen ud

Læringsplanen er det dokument, som angiver, hvordan den studerende i praktikken vil arbejde for at nå kompetencemålet og de tilhørende videns- og færdighedsmål. Læringsplanen er dermed en oversættelse af praktikkens mål til den studerendes konkrete arbejde på praktikstedet, hvor den studerende stilladserer sin egen læreproces og beskriver de overvejelser, der ligger bag. Det er den studerende, der udarbejder læringsplanen, og det er praktikvejlederens opgave at vejlede den studerende om, hvordan den studerende kan arbejde med målene i praktikken inden for praktikstedets rammer, herunder at vejlede om relevant viden og mulige aktiviteter.

VIA UC:

Fælles vejledning fra praktikstederne giver studerende indblik i faglige udviklingsprojekter og indsatsområder

I Randers Kommune afholdes fællesvejledning for studerende i praktik i dagtilbudsspecialiseringen i de kommunale institutioner. Formålet med tiltaget er at give de studerende viden om faglige udviklingsprojekter i kommunen og særlige indsatsområder.

VIA UC
(CAMPUS RANDERS)

OPTAG 2017 (KOT)

TILTAG IGANGSAT

Fællesvejledning består af et oplæg fra personale fra kommunen med den nyeste viden på området

Helt konkret er der tale om tre-fire timers fællesvejledning, hvor de studerende, der er i praktik i kommunen i dagtilbud, samles og får undervisning af en leder eller en pædagog, som er særlig specialiseret inden for et område. Typisk holder lederen/pædagogen et oplæg, og derefter er der en faglig drøftelse. Fællesvejledning erstatter ikke den individuelle vejledning, og der afholdes mellem fire og seks sessioner på et halvt år. Fællesvejledningen finder sted i forbindelse med anden og tredje praktik.

” Det er undervisning, og det er den samme, alle de studerende skal have, og det behøver ikke være en-til-en. Det tog lige et par praktikrunder, før de studerende fangede, at det var undervisning, og at de faktisk fik noget ekstra og ikke fik mindre en-til-en-vejledning.

Praktikkoordinator på pædagoguddannelsen

I og med at der er tale om specialiserede pædagoger, sikres det, at de studerende bliver undervist af personale med den nyeste viden om et område. Det er dermed ikke op til hver praktikvejleder at sikre, at den studerende får viden om forskellige metoder, som anvendes i kommunen, men som han/hun ikke nødvendigvis har kendskab til eller selv anvender.

De studerende oplever at få viden, som man ikke kan få på uddannelsen

I starten var de studerende en smule kritiske over for tiltaget, fordi de var nervøse for, at de mistede noget faglig vejledning. Men tiltaget er en stor succes blandt de studerende.

” Jeg synes, at det var helt fantastisk. For det første får man lov til at komme i dialog med lederne. Og for det andet er den viden, de kommer med, ikke nødvendigvis noget, vi får herinde [på uddannelsen]. Der er rigtig meget at hente i det.

Studerende på pædagoguddannelsen

UC SYD:

Praktikvejlederkonference sikrer god dialog med praktikvejlederne om praktikkens betydning

På pædagoguddannelsen på UC SYD i Aabenraa afholder man løbende konferencer for praktikvejledere og ledere. Ved at kombinere information med faglige input er det lykkedes at komme i dialog med flere praktikvejledere. Praktikvejlederne har nemlig taget godt imod konferencerne.

UC SYD
(CAMPUS AABENRAA)

186

OPTAG 2017 (KOT)

2017

TILTAG IGANGSAT

Svært for praktikvejledere at finde tid til at deltage i aktiviteter på professionshøjskolen

UC SYD havde forsøgt sig med forskellige modeller for at komme i dialog med praktikvejledere, herunder årlige møder. Oplevelsen var, at det dog blev lidt udvandet, og at det var svært at få praktikvejlederne til at blive ved med at deltage. Derfor har man erstattet det med praktikvejlederkonferencer. Tiltaget skal imødekomme, at det kan være svært for praktikvejlederne at finde tid i deres kalender til at deltage i aktiviteter på professionshøjskolen, hvor der ikke er et fagligt udbytte for dem.

På konferencerne præsenteres den nyeste forskning inden for et tema, fx samarbejde mellem pædagoger og lærere. Derudover er der afsat tid til en diskussion mellem ledere, praktikvejledere og undervisere af, hvad det har af betydning for praktikerne.

Konferencerne er målrettet specialiseringerne, og der afholdes en separat konference for hver af de tre specialiseringer.

Formålet med konferencerne er:

- At give praktikvejlederne den nyeste viden.
- At drøfte med praktikvejlederne, hvad den præsenterede viden har af betydning for praktikforløbene.

Undervisere oplever, at konferencerne skaber et godt samarbejde med praktikvejledere

Ved at kombinere information med faglige input er det lykkedes at komme i dialog med flere praktikvejledere. Praktikvejlederne har nemlig taget godt imod konferencerne.

Underviserne oplever, at der har været rum for gode dialoger med praktikvejlederne om praktikken på disse konferencer, og at dette møde også er med til at skabe et godt samarbejde efterfølgende.

Nedenfor ses et eksempel på en konference. Denne er målrettet praktikvejledere på pædagoguddannelsen inden for skole-fritidspædagogik.

” Praktikvejlederne har taget godt imod konferencerne. Det er de faglige input, men det er også min oplevelse, at det lige så meget er det, at de får mulighed for at tale sammen om de glæder og frustrationer, der er ved at være praktikvejleder.

Underviser på pædagoguddannelsen

Bevægelse i skolen

Invitation til gratis konference for ledere, pædagoger og praktikvejledere på pædagoguddannelsen inden for skole-fritidspædagogik.

Skolereformen fra 2014 har et øget fokus på bevægelse. Skolerne skal tilrettelægge undervisningen, så den indeholder motion og bevægelse i gennemsnitligt mindst 45 minutter om dagen. Ud over at motion og bevægelse skal medvirke til at fremme sundhed hos børn og unge, så har bevægelse også det sigte at understøtte elevernes motivation og læring.

Konferencen byder på to oplæg, som giver både teoretiske og praksisnære perspektiver på bevægelse i skolen.

PROGRAM:

9.00 Velkomst og introduktion til dagens program ved Anne Harving, praktikkoordinator, og Minea Neigaard, tovholder for specialiseringen Skole-fritidspædagogik:

9.15 Oplæg

1) Bevægelse i undervisningen – hvad ved vi?
ved Jesper von Seelen, docent, ph.d., leder af forskningsprogrammet Sundhedsfremme og Læring.

2) Bevægelse i undervisningen – med fokus på pædagogens rolle
ved Claus Løgstrup Ottesen, lektor på UC Syd.

11.30 Frokostpause

12.15 Generelle drøftelser vedr. praktik i pædagoguddannelsen for ledere og vejledere.

13.00 Tak for i dag

4

Den fjerde praktikperiode

Den fjerde praktikperiode skal understøtte, at de studerendes bachelorprojekt bliver forankret i pædagogisk praksis. Studerende, undervisere og praktikkoordinatorer oplever en række udfordringer og opmærksomhedspunkter, som du her får blik for. Du får også inspiration fra en case til, hvordan man kan arbejde med fjerde praktikperiode.

Det er vigtigt at kvalificere de studerendes anvendelse af pædagogiske metoder

EVA's undersøgelse viser, at det generelle indtryk blandt undervisere og praktikkoordinatorer på pædagoguddannelsen er, at bacheloruddannelsen er blevet mere forankret i praksis med indførelsen af den fjerde praktikperiode på pædagoguddannelsen.

Empiriindhentningen og praksisinddragelsen stiller krav til de studerendes kompetencer inden for empiriske undersøgelsesmetoder. Kompetencemålet for bachelorprojektet er, at "den studerende kan identificere, undersøge, udvikle og perspektivere pædagogfaglige problemstillinger", herunder at den studerende har viden om empiriske undersøgelsesmetoder (vidensmål) samt deres muligheder og begrænsninger og kan vurdere og begrunde valget af metoder til indsamling af empiri (færdighedsmål).⁷ Det er generelt undervisernes oplevelse, at det er en øvelse for de studerende at kunne anvende pædagogiske metoder i praksis, og oftest kræver det et forarbejde i undervisningen at forberede de studerende på bachelorprojektets indhold.

” Det forarbejde, der er blevet lavet på uddannelsen, inden de studerende går ud, tænker jeg, har en kæmpe betydning. Det synes jeg, var med til at kvalificere det. Vi har tidligere haft studerende, der knap nok vidste, hvad videnskabsteori var, men det ved de, når de har fulgt undervisningen på stedet her. Så det er det der med at tænke uddannelse på langs hele tiden.

Underviser på pædagoguddannelsen

De formelle rammer

Den fjerde praktikperiode er tilknyttet bachelorprojektet på 7. semester og har et omfang på 5 ECTS-point. Praktikforløbet er en observationspraktik, hvor den studerende på et praktiksted i tilknytning til den studerendes specialisering skal indhente empiri, som skal indgå i bachelorprojektet. Praktikken fordeles over 16 arbejdsdage med et gennemsnitligt timetal på seks timer. Det er hensigten, at der herved bliver en større praksisdimension i bachelorprojektet. Bedømmelsen af fjerde praktik er en del af bedømmelsen af bachelorprojektet, hvor der gives en samlet karakter for projektet og den mundtlige præstation⁶.

Samtidig er forløbet for empiriindhentning oftest længere, end hvad de studerende tidligere har prøvet.

Sådan understøttes studerendes empiriindhentning

Ifølge praktikkoordinatorer, undervisere og studerende skal der gøres følgende for at understøtte empiriindhentning i forbindelse med fjerde praktik:

- Tænk den fjerde praktikperiode ind i hele pædagoguddannelsen, så de studerende bliver præsenteret for pædagogiske metoder tidligt i uddannelsen og på den måde bliver rustet til fjerde praktik.
- Giv en brush up i pædagogiske metoder, som de studerende er blevet introduceret til i løbet af deres uddannelse.
- Støt de studerende i processen og i deres anvendelse af metoderne.

Det kan fx være ved at tilbyde værksteder, hvor de studerende kan arbejde med og få sparring på deres projekt både i fasen, hvor de indhenter empiri, og i analyse- og afrapporteringsfasen.

- Hjælp de studerende med at processtyre fjerde praktik ved at skitsere processen.

Processen kan fx være, at første del består af en undersøgende fase, som følges op af en periode, hvor empirien indhentes.

- Hav særlig opmærksomhed på den gruppe af studerende, der er svagere fagligt.

Erfaringerne viser, at det særligt er denne gruppe af studerende, der kan have behov for støtte i processen med at skrive bachelorprojekt, men også at det er denne gruppe, der i mindre grad tager imod tilbud og møder op til undervisning, der har til hensigt at understøtte processen.

⁶ LBK nr. 354 af 7.4.2017 og bilag til Forståelsespapir om reform af pædagoguddannelsen.

⁷ LBK nr. 354 af 7.4.2017.

Forståelse for praksisfeltet er vigtigt for de studerendes feltarbejde

Den fjerde praktikperiode blev indført med reformen af pædagoguddannelsen, som trådte i kraft i 2014. Det er derfor også relativt nyt for praktikstederne, at de studerende skal indhente empiri på et praktiksted. EVA's undersøgelse viser, at der kan være udfordringer med at få adgang til et praktiksted. Praktikstederne kan føle, at de studerendes empiriindhentning er en observation af praktikstedets praksis, og det kan stresse praktikstedet. Samtidig kan praktikstederne være bekymret for, hvilken påvirkning de studerendes empiriindhentning vil have på borgerne.

Typisk er de studerende i fjerde praktik det samme sted, hvor de var i praktik i forbindelse med tredje praktik.

” Etik er godt at blive præsenteret for i forbindelse med fjerde praktik. Ethiske overvejelser er vigtige at have, når man skal ud at undersøge praksis.

Studerende på pædagoguddannelse

” Fjerde praktikperiode er en styrkelse af bachelorprojektet, idet de studerende er nødt til at lave en forankring i virkeligheden og ikke bare kan lege med Kant.

Underviser på pædagoguddannelsen

Sådan understøttes de studerendes adgang til feltet

Her er, hvad der ifølge praktikkoordinatorer, undervisere og studerende kan understøtte de studerendes adgang til feltet i forbindelse med fjerde praktik:

- Mind de studerende om, at de ikke blot skal have en kritisk vinkel i forbindelse med empiriindhentningen, men også inddrage et udviklingsperspektiv i henhold til kompetencemålet.
- Skab lettere adgang til feltet, ved at de studerende kobler sig på et projekt, som praktikstedet i forvejen er i gang med.
- Sørg for, at de studerende er blevet introduceret til etik i forbindelse med udforskning af pædagogisk praksis forud for empiriindhentningen.

CASE

**KØBENHAVNS
PROFESSIONSHØJSKOLE:**
Metode- og analyseværksteder
styrker kompetencer til
empirisk baseret undersøgelse

KØBENHAVNS PROFESSIONSHØJSKOLE:

Metode- og analyseværksteder styrker kompetencer til empirisk baseret undersøgelse

Pædagoguddannelsen på Københavns Professionshøjskole tilbyder metode- og analyseværksteder til studerende, bachelorvejledere og praktiksteder i forbindelse med den fjerde praktik. Værkstederne understøtter samspillet mellem profession, uddannelse og forskning og sikrer de studerende kompetencer til den empirisk baserede undersøgelse i den fjerde praktik.

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLEN
(CAMPUS CARLSBERG)

1.228

OPTAG 2017 (KOT)

2017

TILTAG IGANGSAT

Værkstederne hjælper de studerende med deres empirisk baserede undersøgelse

Pædagoguddannelsen på Københavns Professionshøjskole (tidligere UCC) tilbyder metode- og analyseværksteder til studerende, bachelorvejledere og praktiksteder i forbindelse med den fjerde praktik. Formålet med værkstederne er at understøtte samspillet mellem profession, uddannelse og forskning og at kvalificere forudsætninger og kompetencer med hensyn til den empirisk baserede undersøgelse i den fjerde praktik, som er en del af bachelorprojektet.

”Underviserne og vejlederne oplever, at værkstederne har bidraget til, at de studerendes bachelorprojekter bliver meget mere praksisrettede og reflekterende.

Koordinator for metode- og analyseværksteder

Metode- og analyseværkstederne indledes med et fællesoplæg for alle studerende om etiske aspekter og dilemmaer i forbindelse med udforskning af pædagogisk praksis. Herefter følger værkstederne, der har forskellige temaer. Nogle er målrettet alle tre specialiseringer, og andre er tilpasset de enkelte specialiseringer. Et værkstedstema målrettet alle tre specialiseringer er fx ”kvalitative interviews – undersøgelse via samtaler i og om pædagogisk praksis – herunder interview med børn og brugere”. Et værkstedstema målrettet specialiseringen dagtilbudspædagogik er fx ”etnografiske feltarbejdsmetoder – om at undersøge pædagogisk praksis i daginstitutionen”.

Værkstederne er tilrettelagt over tre gange. Første gang har fokus på at introducere til at undersøge pædagogisk praksis gennem den pågældende metode, som værkstedet har fokus på. Anden og tredje gang har fokus på mere konkret vejledning og sparring fra andre studerende, pædagoger, undervisere og forskere (peerfeedback) i relation til henholdsvis den valgte undersøgelsesmetode og bearbejdning og analyse af empirien.

Det er undervisere og forskere, som står for afholdelsen. Metode- og analyseværkstederne er et tilbud, men figurerer i de studerendes skemaer. De studerende kan deltage i alle de værkstedstemaer, som de finder relevante for deres bachelorprojekt.

Det er et godt tilbud med input til bachelorprojektet

Københavns Professionshøjskole oplever et stort fremmøde blandt studerende til metode- og analyseværkstederne. Studerende fortæller, at det er et godt tilbud, som kan give input til deres bachelorprojekt i starten af processen og give en pejling på, om projektet er på rette vej. Samtidig fortæller de, at det kan være et godt tilbud til de studerende, der er lidt svagere fagligt, og som kan være udfordret af bachelorprojektet.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk